

Prof. JEFFREY D. SACHS

Kalkınma Yoksa Barış da Yok...

Sürdürülebilir barışa giden tek yol sürdürülebilir kalkınmadır. Eğer savaş riskini azaltmak istiyorsak, temel ihtiyaçlarını sağlamaları, doğal çevrelerini korumaları ve ekonomik kalkınma merdivenine tırmanmaları için sadece Darfur'da değil, her yerdeki yoksul insanlara yardım etmeliyiz

Barışı getirmek, yoksulluğu azaltmak isteyen ve Afrika'nın geleceği ile ilgilenen herkes Sudan: Çatışma Sonrası Çevresel Değerlendirme başlıklı yeni Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) raporunu okumalı. Bu belge kulağa Sudan'daki çevre hakkında teknik bir rapor gibi gelebilir, ama aslında bundan çok daha fazlası var. Doğal çevrenin, yoksulluğun ve nüfus artışının bir araya gelerek Darfur'daki insan elinden çıkmış şiddet gibi nasıl felaketlere yol açabileceğini gösteren canlı bir incelemedir.

Darfur'da olduğu gibi, bir savaş patlak verince, politikacıların çoğu siyasi bir açıklama ve siyasi bir çözüm arar. Bunu anlamak mümkündür, ama burada temel bir nokta gözden kaçırılmaktadır. Coğrafyanın, iklimin ve nüfus artışının çatışmadaki rolünü anlarsak, sadece siyasi konulara bağlı kaldığımızdan çok daha gerçekçi çözümler bulabiliriz.

AŞIRI YOKSULLUĞUN ÇATIŞMALARDAKİ ETKİSİ

Aşırı yoksulluk, şiddetin başlıca nedeni ve habercisidir. Darfur gibi dünyanın en yoksul yerlerinde, savaş çıkma ihtimali, daha zengin olan yerlerden çok daha fazladır. Bu sadece sağduyu değildir, araştırmalar ve istatistiksel analizlerle doğrulanmıştır. UNEP'in ifadesiyle, "Arazinin bozulması, çölleşme ve Darfur'daki çatışma arasında çok güçlü bir bağ var."

Aşırı yoksulluğun çatışma üzerinde bazı etkileri vardır. Öncelikle, nüfusun bazı kesimlerini umutsuzluğa sürükler. Birbirine rakip gruplar yiyecek, su, otlak ve diğer temel ihtiyaçların kıtlığı karşısında hayatta kalmak için çabalar. İkincisi, hükümet meşruluğunu ve vatandaşlarının desteğini kaybeder. Üçüncüsü, hükümet herhangi bir fraksiyon tarafından ele geçirilir ve sonra da rakipleri bastırmak için şiddete başvurulur.

Çok yoksul bir ülkenin en yoksul yeri olan Darfur bu dar kalıba oturmaktadır. İnsanlar kuzeyde yarı göçebe tarzı hayvancılıkla, güneyde ise kendilerine yetecek kadar tarımla geçimlerini sağlamaktadır. Limanlardan ve uluslararası ticaretten uzaktır, yol ve elektrik gibi temel altyapısı yoktur ve aşırı derecede çoraktır. Yağışlardaki azalma nedeniyle son yıllarda daha da çorak olmuştur ve bunun muhtemel nedeni de, en azından kısmen, zengin ülkelerdeki enerji kullanımına bağlı olarak insan eseri olan iklim değişikliğidir.

Azalan yağışlar doğrudan ya da dolaylı olarak mahsulde azalmaya, çölün otlaklara doğru sokulmasına, hayvanlar için suyun ve yeşil alanların azalmasına ve ormanların hızla yok olma-

sına neden oldu. 1920 yılında bir milyon civarı bir rakamdan bugün yedi milyona ulaşan hızlı nüfus artışı yaşam standartlarını düşürerek durumu çok daha ölümcül hale getirdi.

Sonuçta çobanlarla çiftçiler arasındaki çatışma ve kuzeyden güneye göç giderek arttı. Yıllar içinde ağır ağır gelişen çatışmaların ardından, 2003 yılında rakip etnik ve politik gruplar arasında ve Darfur asileri ile ulusal hükümet arasında çarpışmalar oldu. Bu da vahşi milislerin "kavrulmuş dünya" politikalarına destek vererek kitlesel ölümlere ve göçlere yol açtı.

BARIŞA GİDEN TEK YOL KALKINMADIR

Uluslararası diplomasinin barışı koruma ve göç etmiş, umutsuz insanların yaşamlarını kurtarma amaçlı insani çabalara odaklanmış olmasına rağmen, yoksulluk, çevrenin bozulması, su kaynaklarının azalması ve kronik açlık gibi sorunlar çözülmeden Darfur'da barış sağlanamaz da sürdürülemez de. Asker görevlendirmek aç, yoksul ve umutsuz insanları sakinleştirmeye yaramaz.

Barışın sağlanması için yiyecek, su, sağlık hizmeti, okul ve gelir sağlayan geçim yolları gibi imkânlara erişimin arttırılması şarttır. Darfur halkı, Sudan hükümeti ve uluslararası kalkınma örgütleri Darfur'da dış dünya tarafından desteklenen ekonomik kalkınma yoluyla umutsuz şiddetten kurtulmanın bir yolunu bulmak için acilen ortak zemin arayışına gitmelidir.

UNEP raporu ve Afrika'nın başka yerlerinde kazanılan deneyimler Darfur'da ekonomik kalkınmanın nasıl teşvik edileceğini göstermektedir. İnsanların da, hayvanların da garantili su kaynaklarına ihtiyacı var. Bazı yerlerde, bunun için aküferlere* ulaşan sondaj delikleri açılabilir. Bazılarında, nehirler veya mevsimsel yüzey sızıntıları sulama için kullanılabilir. Bazılarında

ise, uzun mesafeli su borusu hatları gerekebilir. Her durumda, Sudan bu yükü kendi taşıyamayacak kadar fakir olduğu için hesabı ödemede dünya toplumunun yardımı gerekli olacaktır.

Darfur, dışarıdan gelen yardımla türleri iyileştirerek, veterinerden yardım alarak, yem toplayarak ve diğer stratejilerle hayvanların üretkenliğini arttırabilir. Darfur'da hayvancılıkla geçinenlerin hayvan, et ürünleri, işlenmiş ürünler (örneğin deri), süt ürünleri ve başka şeyler satarak gelirini arttırabileceği bir et endüstrisi kurulabilir. Orta Doğu, yakınlarda yer alan kârlı bir pazar. Bu ihracat pazarını oluşturmak için, Darfur'un nakliye ve depolama, mobil telefon kullanımı, enerji, veteriner hizmetleri ve teknik tavsiye konularında yardıma ihtiyacı olacak.

Sağlık ve hastalık kontrolü, eğitim ve yetişkin okuryazarlık programları gibi sosyal hizmetler de yaygınlaştırılmalı. Sıtma kontrolü, okul beslenme programları, içme suyu için yağmur suyu toplama, gezici sağlık klinikleri ve uygun yerlerde hayvanlar ve sulama için sondaj delikleri gibi alanlarda düşük maliyetli, hedefe yönelik yatırımlar yapılarak yaşam standartları önemli oranda ve hızla iyileştirilebilir. Mobil telefon kullanımı sayesinde Darfur'un geniş topraklarındaki dağınık nüfusun haberleşmesinde devrim yapılarak ailenin geçimi, fiziksel var olma ve aile bağlarının korunması için önemli faydalar sağlanabilir.

Sürdürülebilir barışa giden tek yol sürdürülebilir kalkınmadır. Eğer savaş riskini azaltmak istiyorsak, temel ihtiyaçlarını sağlamaları, doğal çevrelerini korumaları ve ekonomik kalkınma merdivenine tırmanmaları için sadece Darfur'da değil, her yerdeki yoksul insanlara yardım etmeliyiz.

* Aqua ve ferre sözcüklerinden oluşur. Aqua su, ferre taşımak anlamına gelir. İçlerine suyun serbestçe girebileceği veya hareket edebileceği boyutta ve miktarda birbiriyle bağlantılı boşluk içeren kayaçlardan oluşmuş geçirimli kesimler.

Copyright: PROJECT SYNDICATE
www.project-syndicate.org
Universal Dil Hizmetleri ve Yayıncılık A.Ş.

UNEP Raporu ve Afrika'nın başka yerlerinde kazanılan deneyimler Darfur'da ekonomik kalkınmanın nasıl teşvik edileceğini göstermektedir. İnsanların da, hayvanların da garantili su kaynaklarına ihtiyacı var

